

SEKSUAALIRIKOKSET

Jyväskylän kaupunki, Ankkuritoiminta

JYVÄSKYLÄ

SEKSUAALIRIKOS

Seksuaalirikoksella tarkoitetaan sellaista tekoa, jolla loukataan toisen ihmisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja joka on tehty vastoin toisen ihmisen suostumusta tai sellaisissa olosuhteissa, joissa suostumuksen antaminen ei ole mahdollista.

Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat vahingollisia ja arkaluonteisia rikoksia. Juuri asian arkuuden takia niitä ei aina ilmoiteta poliisille. Yksittäinen pieneltä tuntuva teko voi johtaa poliisin isomman juttusarjan jäljille. Tekijöillä on usein monia uhreja. Siksi poliisille ilmoittaminen on tärkeää tapauksen vakavuusasteesta riippumatta. Varhainen ilmoittaminen voi estää useita tekoja ja pysäyttää jo käynnissä olevat tapahtumat.

- Sivullisenakin voit saada tietää tai epäillä lapsen kohdistunutta seksuaalirikosta.
- Ole rohkeasti yhteydessä poliisiin ja kerro tietosi tapahtuneesta - vaikka asia tuntuisi vähäiseltä tai epävarmalta, niin aina kannattaa ilmoittaa, vaikka **poliisin nettivinkin kautta**.

SEKSUAALIRIKOSLAKI

Uusi seksuaalirikoslainsäädäntö on tullut voimaan 1.1.2023. Uudistus vahvistaa jokaisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaa. Tärkein muutos on, että raiskauksen määritelmä perustuu nyt suostumukseen.

Raiskaus on sukupuoliyhteys sellaisen henkilön kanssa, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti. Vapaaehtoisuuden puute on keskeistä myös muissa seksuaalirikoksissa. Raiskauksen lisäksi useimmat muutkin seksuaalirikoksia koskevat säännökset rikoslain 20 luvussa muuttuivat.

- Seksuaaliseen ahdisteluun voi syyllistyä muullakin tavalla kuin toista koskettelemalla, kun teko on riittävän vakava. Seksuaalisen kuvan levittäminen ilman lupaa on uuden lain mukaan rangaistavaa.
- Uusi lainsäädäntö puuttuu monin tavoin seksuaalisiin loukkauksiin verkossa.
- Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten määrittelyssä painottuu lapsen koskemattomuus. Lähtökohtana on, että lapsi ei voi suostua seksuaaliseen tekoon aikuisen kanssa.

SEKSUAALIRIKOKSIA RIKOSLAIN 20 LUVUSSA

- Raiskaus / Lapsenraiskaus / törkeä raiskaus
(Sukupuolilyhteys ilman suostumusta)
- Seksuaalinen kajoaminen / Seksuaalinen kajoaminen lapseen
(Koskettaminen tai muut teot, joihin toinen ei osallistu vapaaehtoisesti)
- Seksuaalinen hyväksikäyttö / lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö
(Asemaansa hyväksikäyttäen taivuttaa toisen seksuaalisiin tekoihin)
- Seksuaalinen ahdistelu / Lapsen seksuaalinen ahdistelu
(Sanatonta, sanallista tai fyysistä.
Esim. julkisella paikalla tapahtuva koskettelu)

SEKSUAALIRIKOKSIA RIKOSLAIN 20 LUVUSSA

- Seksuaalisen kuvan luvaton levittäminen
/ Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittäminen
(Kuvan levittäminen tai sen näyttäminen muille)
- Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapito
- Lasta seksuaalisesti esittävän esityksen seuraaminen
- Paritus
- Korvauksen tarjoaminen nuoreen kohdistuvasta seksuaalisesta teosta
- Lapsen houkuttelemine seksuaalisiin tarkoituksiin

IKÄRAJOISTA

Suojaikäraja on 16 vuotta - Ilmoitusvelvollisuus koskee alle 18 vuotiaita, eli lapsia!

12-vuotiaat ja nuoremmat:

- Lähtökohta: lapsen koskemattomuus
- Ei voi ilmaista suostumusta seksuaaliseen toimintaan

12-16-vuotiaat:

- Lähtökohta: lapsen koskemattomuus
- Rangaistavia eivät ole nuorten keskinäiset seksuaaliset teot, joissa ei loukata seksuaalista itsemääräämisoikeutta

16-vuotiaat ja sitä vanhemmat:

- Lähtökohta: vapaaehtoinen osallistuminen
- Rangaistavuuden edellytyksenä vapaaehtoisuuden puuttuminen

IKÄRAJOISTA

Suostumuksen merkitys suojaikärajaa (16.v) nuorempien lasten kohdalla:

- Lapsen ollessa noin 15-vuotias rajoitussäännös voi soveltua, kun toinen osapuoli on enintään 5 vuotta vanhempi. Mitä nuorempi lapsi, sitä pienempi ikäero hyväksytään
- 12-vuotiaan ja sitä nuoremman suostumukselle ei anneta merkitystä

Ratkaisevaa jatkossakin on se

- ...Onko lasta painostettu
- ...Onko lapsen tahtoon vaikutettu muuten epäasiallisesti
- ...Onko lapsi ollut tekoon osallistumisen kannalta alisteisessa suhteessa vanhempaan osapuoleen
- ...Jos on → on syytä epäillä rikosta

SUOSTUMUS KÄYTÄNNÖSSÄ

Vapaaehtoisuuden merkitys ei poikkea yleiskielestä. Kysymys on siitä, haluaako toinen osallistua toimintaan vai ei. Vapaaehtoisuutta ei tarvitse ilmaista jollain tietyllä tavalla. Vapaaehtoisuus voi ilmetä esimerkiksi sanojen, eleiden tai muun toiminnan perusteella.

Sitä, ettei osallistu vapaaehtoisesti, ei tarvitse suoranaaisesti ilmaista sanoin tai teoin. Osallistumista ei voi pitää vapaaehtoisena, jos toisen osapuolen vapaaehtoisuutta ei voi havaita. Toinen voi myös olla esimerkiksi täysin passiivinen, koska hän on pelkotilassa, voimakkaasti päihtynyt tai nukkumassa.

SUOSTUMUS KÄYTÄNNÖSSÄ

Yksinkertainen video suostumuksesta, joka on tekstitetty myös suomeksi. Kyseinen video sopii niin aikuisille kuin nuorille.

- [Tea Consent \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=...)

Milloin seksuaalinen häirintä on rikos? Onko alastonkuvien lähettäminen ok, jos toinen suostuu? Podcastissa pysähdytään näihin ja moniin muihin nuorten esittämiin kysymyksiin seksuaalisesta väkivallasta ja häirinnästä.

- [Nuoret kysyy - Seksuaalinen häirintä ja rikokset \(Podcast\)](https://www.podcast.com/...)

ILMOITTAMISESTA, JOS...

- Rikos on ehkä jo vanhentunut? → Ilmoita silti.
- Rikos on tapahtunut ulkomailla? → Ilmoita silti.
- Rikoksen tehnyt ei ollut tapahtuma-aikaan 15 vuotta täyttänyt eli ei voi saada mitään rangaistusta? → Ilmoita silti.
- Teon uhri, joka tapahtuma-aikaan oli lapsi, on nyt jo täysi-ikäinen?
→ Ilmoita vain, jos henkilö itse antaa siihen luvan!
- En tiedä, onko kyseessä rikos ylipäänsä tai onko kyseessä ilmoitusvelvollisuuden muodostava rikos? → Ole yhteydessä paikkakuntasi poliisilaitoksen lapsirikostutkintaan ja kysy.

APUA NUORILLE JA VANHEMMILLE

Nuortenexit tarjoaa 13–29-vuotiaille tietoa omista rajoista ja seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta sekä tukea seksuaaliväkivallan ja häirinnän tilanteissa.

[Nuortenexit](#)

[Nuorten Exit – YouTube](#)

[Apua vanhemmille – Nuortenexit](#)

KIITOS!

Olkaa ihmisiksi!

Jyväskylän kaupunki, Ankkuritoiminta